

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و الصلاة و السلام على رسول الله و على آله آل الله الذین بهم فتح الله و بهم يختم الله و لعنة الله على أعدائهم اعداء الله الى يوم لقاء الله

مرحوم نجاشی که می‌توان وی را اول رجال شناس شیعه نامید، در باره صفوان بن یحیی قده می‌نویسد:

كوفي، ثقة ثقة، عين. روى أبوه عن أبي عبد الله عليه السلام، و روى هو عن الرضا عليه السلام، و كانت له عنده منزلة شريفة. ذكره الكشي في رجال أبي الحسن موسى عليه السلام، و قد توكل للرضا و أبي جعفر عليهما السلام، و سلم مذهبه من الوقف، و كانت له منزلة من الزهد و العبادة (نجاشی، رجال، ص 197، شخصیت 524).

وقتی ما خود و أمثال خود را با أصحاب ائمه علیهم السلام مقایسه می‌کنیم، وقتی حالات آنها را، از بُعد معنوی [1] مینگریم؛ احساس فاصله می‌کنیم. برای نمونه به زندگی‌نامه جناب صفوان بن یحیی قده از صحابی امام رضا ع و امام جواد ع توجه بفرمایید، وی در طبقه سوم اصحاب اجماع در کنار شخصیت‌های بزرگی مانند ابن ابی عمیر، ابن فضال، حسن بن محبوب و بزنی به عنوان افقه و أعلم آنها مطرح است؛ نجاشی می‌نویسد: و كان من الورع و العبادة على ما لم يكن عليه أحد من طبقته رحمه الله». (همان)

مرحوم نجاشی قده در مورد رفاقتی که بین جناب صفوان و عبدالله بن جندب و علی بن نعمان بود، ماجرای را نقل می‌کند که از میزان عزم جناب صفوان در پایبندی به عهد و پیمردی در سلوک الی الله تعالی پرده برمی‌دارد.

وی در ذیل شخصیت صفوان بن یحیی نقل می‌کند :

« كان شريكا لعبد الله بن جندب و علي بن النعمان. و روي أنهم تعاقدوا في بيت الله الحرام أنه من مات منهم صلى من بقي صلاته و صام عنه صيامه و زكى عنه زكاته. فماتا و بقي صفوان، فكان يصلي في كل يوم مائة و خمسين ركعة، و يصوم في السنة ثلاثة أشهر و يزكي زكاته ثلاث دفعات، و كل ما يتبرع به عن نفسه مما عدا ما ذكرناه يتبرع (تبرع) عنهما مثله». (همان).

«صفوان بن یحیی، دوست عبدالله بن جندب و علی بن نعمان بود. روایت شده است که این سه در خانه خداوند با یکدیگر عهد بستند که هر یک از آنها که وفات کرد، هرکه باقی مانده است نماز و روزه و زکات متوفی را به جای آورد. آن دو دار فانی را وداع گفتند و صفوان تنها ماند، او {در پایبندی به عهد خود} هر روز یکصد و پنجاه رکعت نماز می‌خواند و در سال سه ماه را روزه می‌داشت، سه مرتبه مال خود را تزکیه می‌کرد، به علاوه به جای آوردن مفاد عهد خود، هر عمل مستحبی که به جای می‌آورد، از طرف آن دو نیز به جای می‌آورد».

توجه به این نکته مهم است که جناب صفوان زمانی این چنین دستور العملی را به جای می‌آورد که دو دوست او دار فانی را وداع گفتند و او در سن و سال، بالا قرار دارد. وانگهی نمازخواندن این چنینی شاید برای یکی دو روز کاری هموار باشد، اما اینکه در زندگی انسان تبدیل به سیره شود، کاری بسیار دشوار است، آنان که نماز و روزه استیجاری می‌گیرند، چند روز اول

کنار نماز خود، نماز دیگر را هم می‌خوانند، ولی رفته رفته از این پیوستگی کنار می‌روند، چون دشوار است. به این پایبندی در وفای به عهد و به این پایداری در سلوک الی الله باید دستمیزاد گفت و درس گرفت.

نجاشی در ادامه اینچنین نقل می‌کند :

« حکى أصحابنا أن إنسانا كلفه حمل دينارين إلى أهله إلى الكوفة فقال: إن جمالي مكرية و أنا أستأذن الأجراء» (همان).
«اصحاب ما روایت کرده‌اند: جناب صفوان شتری را برای رفتن به کوفه کرایه کرده بود، فردی از ایشان در خواست می‌کند که دو دینار را هم با خود ببرد و به خانواده او در کوفه برساند، ولی جناب صفوان بدو می‌گوید: این شتر کرایه شده است و برای بردن این دو دینار باید از صاحب شتر اذن بگیرم».

هر چند التزام فقهی به عدم مشروعیت حمل دو دینار بر شتر کرایه دشوار است، البته شاید رساندن آن دو دینار به خانواده آن فرد مستلزم تغییر مسیر و کار کشیدن بیشتر از مورد عقد اجاره بوده، و لذا باید از اجاره دهند اذن گرفته می‌شده است.

عمل و توجه به کوچک ترین مسائل، و نقل رجالی نامی مثل نجاشی، حاکی از فضای فوق العاده پرهیز و تقوای است که بر زندگی اصحاب ائمه ع حاکم بوده است و ما باید خود را به این افق ها برسانیم.

همچنین شیخ کشی روایت کرده است:

۴۶۹- نصر بن الصباح، قال: حدثني الفضل بن شاذان، قال: دخلت على محمد بن أبي عمير، و هو ساجد فأطال السجود، فلما رفع رأسه ذكر له الفضل طول سجوده، فقال: كيف لو رأيت جميل بن دراج، ثم حدثه انه دخل على جميل فوجده ساجدا فأطال السجود جدا، فلما رفع رأسه قال له محمد بن أبي عمير: أطلت السجود فقال: كيف لو رأيت معروف بن خربوذ. (كشي، اختيار معرفة الرجال المعروف برجال الكشي (مع تعليقات مير داماد الأسترآبادي) ص 522).

فضل بن شاذان به نزد ابن ابی عمیر آمد و او در سجده بود و سجده را بسیار طول داد، چون سر از سجده برداشت حاضرین طول سجده‌ی او را متذکر شدند، ابن ابی عمیر گفت اگر سجود جمیل بن دراج را می‌دیدید سجود مرا طویل نمی‌شمردید و من روزی نزد جمیل رفتم و او سجده را بسیار طول داد و چون سر خود را بلند کرد من گفتم چقدر سجده را طول دادی! گفت اگر طول سجده‌ی معروف بن خربوذ را می‌دیدید سجده‌ی مرا سهل می‌شمردی!!

انسان وقتی این نمونه ها را نگاه می کند بین خود و امثال خود و این مقام ها فاصله می بیند، در پس میراث عظیم روایی ما، ورع‌های و نفس‌های صفوانی است، باید تلاش کنیم تا در این راستا باشیم.

دوستان گرامی فرصت خدمت در تابستان از راه می‌رسد و شما عزیزان در اوج جوانی در اوج توانایی خدمت و کار هستید، چنان باشد که در پایان تابستان در مقابل پرسش وَ قَفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ (الصافات : 24) و نگه داریدشان ، باید بازخواست شوند. پاسخ مناسب فراهم آورده باشیم.

پرسش‌های قیامتی را از یاد نبریم قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَ عَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ كَسَبَهُ وَ فِيمَا أَنْفَقَهُ وَ عَنْ حُبِّنَا أَهْلِ الْبَيْتِ (الأمالي) (للصدوق) ، 39 ، المجلس العاشر).

ماه مبارک رمضان در پیش است حتی الامکان به رسالت تبلیغ بپردازید، چه با دعوت چه بدون آن، چه بین مردم، چه در نهادها و.... و اگر هم عذری داریم، کاری را به انجام برسانیم که در ضرورت، کمتر از رسالت تبلیغ نباشد.

الحمد لله رب العالمين .

[1] . البته از بعد دانش، نمی‌توان گفت اطلاعاتی که در دست ما است از آنها کمتر است، بی‌تردید از رهگذر پژوهش‌های متمرکزی که صورت گرفته است، اطلاعاتی به دست آمده که در مقابل داشته‌آنان بسیار زیاد است.